

פרשת
תצוה
תש"פ
גליון יד

נתיבות דעת

ביאורים ופגנים נפלאים לבאר ולהבין את ענייני הפרשה בדרך הפשט

פניני הפרשה

עזות פנים - טוב או רע

**ועשית ציץ זהב טהור ופתחת
עליו פתוחי הותם קודש לה'**
(כה, לו)

בגמרא (זבחים פח:) מבואר, שהציץ היה מכפר על עזות פנים, ומבואר בזהר הקדוש (ח"ב ריה), שכך היה הציץ מכפר, שכאשר היו עזי המצח שבישראל מסתכלים בציץ, היה נשבר לבם והיו מסתכלים ומתבוננים במעשיהם, לפי שהציץ היה עומד על נס וכל מי שהיה מסתכל בו היה מתבייש במעשיו, וכך היה הציץ מכפר על אותם עזי פנים ועזי מצח.

וממשיך הזהר ומפרש, שהאותיות של שם הוי"ה הקדוש שהיו חקוקות על הציץ, היו מאירות ובלוטות ונוצצות, וכל מי שהיה מסתכל בהתנוצצות זו של האותיות, היו פניו נופלות מאימה, והיה נשבר לבו, ואז היה הציץ מכפר עליו, כיון שהוא גרם לשבר את לבו ושיהיה נכנע מלפני קונו.

...

בחתם סופר ביאר יפה הטעם שנכתב על הציץ 'קודש לה', כי באמת יש לדקדק למה נכתב כך על הציץ כך יותר משאר בגדי הכהונה, הלא כולם היו קודש לה'.

בנתיב הפשט

שמן כתית - לשם מה

אל תאמין, והני מילי בדברי תורה, אבל במשא ומתן סייעתא הוא מן שמיא.

ועל כן אמרו: 'כתית למאור' ולא כתית למנחות - יש צורך בכתישה ויגיעה רבה למאור התורה, כי אם לא יגעת לא מצאת, אבל אין צורך בכתישה וביגיעה רבה למנחות, היינו לצרכי העולם הזה, כיון שסייעתא הוא מן שמיא.

עוד מבואר בכתוב, שהשמן למאור צריך להיות: 'שמן זית זך כתית', שהוא מעולה וחשוב, ואילו השמן למנחות אינו צריך להיות זך כתית, ודי בשמן שאינו חשוב כל כך, לרמז בכך, שאת החלק הזך והחשוב שיש לאדם יתן על נר אלקים ואור תורתו, כי כל חֶלֶב לה', אבל לאכילתו והנאת גופו יתן את החלק שאינו זך וחשוב, וכיון שיתן את המיטב שלו 'למאור' התורה והמצוות, ולא לצרכי העולם הזה, אז יזכה 'להעלות נר' התורה, ויצליח בתורתו שתתקיים אצלו 'תמיד'.

וכפי שאמרו בגמרא (כתובות קד.), שבשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי

**ויקחו אליך שמן זית זך כתית
למאור להעלות נר תמיד** (כז, כ)

כתית. הזיתים היה כותש במכתשת, ואינו טוחנן בריחים, כדי שלא יהיו בו שמרים, ואחר שהוציא טיפה ראשונה מכניסן לריחיים וטוחנן, והשמן השני פסול למנורה וכשר למנחות, שנאמר כתית למאור, ולא כתית למנחות. (רש"י).

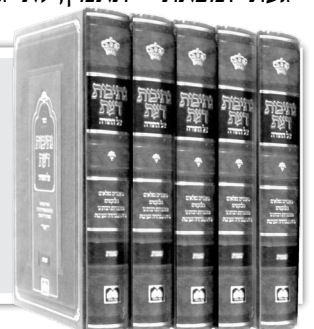
הנה אור המנורה מורה על התורה, כנאמר (משלי ו, כג), 'כי נר מצוה ותורה אור', ועל ידי המנורה הושפע שפע אלוקי לתלמידי החכמים, ואילו על ידי המנחות הושפע שפע פרנסה ומזונות. והנה כדי להשיג את מאור התורה צריך יגיעה רבה, מה שאין כן לפרנסה ומזונות אין צורך ביגיעה רבה, וככל שיהיה האדם ראוי לכך יקבל פרנסתו יותר בקלות. וכפי שאמרו חז"ל (מגילה ו:), אם יאמר לך אדם יגעת ומצאתי - תאמין, לא יגעת ומצאתי -

להזמנות - 1800-22-55-66
ובחנויות הספרים המובחרות

להבין!

המאמרים שבגליון הם מעט מתוך האוצר שבספר נתיבות דעת

שאמרו על זה במדרש, עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנס מעדנים לתוך גופו.
על פי החתם סופר (ת"מ)

מעלה, ואמר: ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה, [שלא נהנה כלום מהעולם הזה], ובתוספות שם (ד"ה לא) כתבו,

כיצד היה עשוי המעיל והאם הטילו בו ציצית

ויש שהקשו, לפי השיטות הסוברות שלמעיל היו ארבע כנפות, דהיינו שהיו לו ארבע פינות, אם כן למה לא היה חייב בציצית, שהרי לא מצאנו שתלו ציצית במעילו של הכהן הגדול.

ותירץ במנחת חינוך (מצוה צט), שהרי נפסק להלכה (שו"ע או"ח סימן יד ס"ג), שנתמעט מהכתוב 'כסותך' הנאמר בציצית (דברים כב, יב), 'ולא של אחרים', שטלית שאולה פטורה מציצית, והמעיל לא היה של הכהן גדול אלא של הקדש, [או קדושת דמים, או קדושת הגוף], ואינו בכלל 'כסותך'.

ובמעשי למלך (על הרמב"ם כלי המקדש פ"ט ה"ג) הביא לתרץ, שכיון שהכהן גדול לבש את הבגדים רק לכבוד ולתפארת, לא להנאת חימום או לבישה, על כן לא היה עליו חיוב ציצית, כפי שכתב הבית יוסף (או"ח סי' י), שאין בגד נקרא כסות וחייב בציצית, אלא אם בא להגן על האדם מפני החום והקור, אבל אם לובשו רק לשם הכבוד אף על פי שלפעמים נהנה מחימומו, כיון שתחילת עשייתו אינה כדי להתחמם בו, אינו נחשב כסות ופטור מציצית.

ובספר עין התכלת תירץ, על פי המבואר בתיקוני זוהר (דף כה:), שהפעמונים ורימונים הם כנגד הציצית, וכך אמרו שם: 'גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך' – שהטלית העשויה מצמר, היא כעין המעיל, שהיה כולו צמר הצבוע תכלת, הפעמונים והרימונים שבמעיל הם כנגד החוליות והקשרים של הציצית, ושולי המעיל שבו היו הפעמונים והרימונים, הם כנגד

ועשית את מעיל האפוד כליל

תכלת (כח, לא)

בדברי הראשונים נתבארו כמה שיטות בצורת המעיל, ויתבארו לפנינו:

רש"י כתב (פסוק ד): ומעיל, הוא כמין חלוק, וכן הכתונת, אלא שהכתונת סמוך לבשרו ומעיל קרוי חלוק העליון. – דעת רש"י היא, שהמעיל הוא כמין חלוק, שהחלק המקיף את גופו כולו סתום בלי פתח, ורק למעלה באמצעו יש בו פתח [בית הצוואר] שמכניס בו את ראשו כשולבשו, [ויש לו בתי ידיים, דהיינו שרוולים].

הרמב"ן סובר, שהמעיל הוא כסות המקיף את הגוף כולו מצווארו ומטה עד רגליו, ואין לו בתי ידיים כלל, ויש לו בית צוואר, והמעיל כולו מחולק מלפניו עד למטה, מכניס ראשו בנקב פיו [בית הצוואר], ונמצא צווארו חגור בפי המעיל, ומלפניו שתי כנפים מכסה בו ומגלה כרצונו, והוא כעין גלימה הסגורה למעלה סביב הצוואר, ומשם ולמטה היא נשאת פתוחה לכל ארכה, בצד הקדמי של הגלימה, ולכן לבישת המעיל נקראת עיטוף, כנאמר (שמואל א' כח) 'והוא עוטה מעיל', [ובבגד כעין חלוק, שסגור לגמרי ויש לו בתי ידיים, אין שייך בו לשון עיטוף, אלא לשון לבישה].

שיטת הרלב"ג היא, שהמעיל היה כעין טלית קטן שלנו והגיע עד רגליו, דהיינו שהיה פתוח לאורכו משני צדדיו, והיו לו ד' כנפות, וזה לשון הרלב"ג: והנה צורת המעיל היא ידועה שאין לו בית יד כלל, אבל יש לו מקום יכנס בו הראש, ומקצתו תלוי לאחוריו ומקצתו לפניו וכו'.

אכן ביאור העניין הוא, כי בכל דבר שעושה האדם הן לטוב הן לרע, הרי מעורב בזה ממידת העזות, כי לא יחטא אדם אלא לאחר שהסיר בושח מעל פניו, ומתלבש במידת העזות, שהרי הקב"ה משגיח עלינו ועומד עליו ורואה את מעשיו [כמובא ברמ"א בתחילת שולחן ערוך אורח חיים (סי' א' ס"א)], ואם חוטא האדם אין זה אלא מתוך עזות מצח שבו, שמעיז פניו למרוד במלך עליון יתברך שמו, וכן מבואר בנדרים (כ:): 'בעבור תהיה יראתו על פניכם' – זו בושח, 'לבלתי תחטאו' – מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא. ועל כן אמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"ט), עז פנים לגיהנם ובושת פנים לגן עדן.

ומאידך גם בשביל מעשים טובים צריך את מדת העזות, כדי שלא יתבייש מפני המלעגים, וכדי שיעמוד על דתו כנגד אומות העולם, שיהיה יכול להוכיח את החוטאים, וגם בינו לבין עצמו כדי לעמוד נגד יצר הרע, ועל זה אמרו חז"ל (אבות שם), הוי עז כנמר. ולצורך כך נתן השי"ת לישראל את טבע העזות, כפי שאמרו חז"ל (ביצה כה:), שישראל הם עזים שבאומות, כדי שיהיו יכולים לעמוד כנגד כל החולקים על אמונתנו, ולצורך שאר הדברים שהוזכרו.

ומאחר שמצד אחד יש צורך גדול בעזות לעבודת ה', ומצד שני יש בו הפסד רב, כשמשתמש בעזות בדברי רשות או לכבוד עצמו, על כן נכתב על הציץ הבא לכפר על עזות המצח 'קודש לה', כלומר, שאין לבטל ולסלק את העזות, אלא צריך האדם להקדיש את העזות שלו 'קודש לה', רק למה שנוגע לכבוד השי"ת. ולכן נאמר בציץ: 'והיה על מצחו תמיד', כי מדת העזות נמצאת תמיד בישראל, והציץ פעל בכל עת לכוון את העזות של ישראל לשם ה'.

וממשיך החתם סופר, שלפי האמור יתפרשו יפה דברי המשנה במסכת אבות (פ"ה מ"ב): 'יהודה בן תימא אומר, הוי עז כנמר וכו', הוא היה אומר עז פנים לגיהנם ובושת פנים לגן עדן, יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך. ויש להבין, מה עניין תפילה זו בתוך דברי המשנה.

ולאור הדברים יתבאר, כי הנה לאחר שחרב המקדש ואין ציץ לכפר, הרי קשה

מאד להשתמש במידת העזות גם לדברים שבקדושה, כיון שתוך כדי שישתמש בעזות, אולי תתהפך הקערה ח"ו, ויהיה לו לרועץ, שבמקום שישתמש בעזות לשם שמים, ישתמש בעזות לשם כבוד עצמו, ויביא רעה על עצמו, על כן בזמן הזה טוב לתפוס במידת הבושה, ולהתחזק בעניין של סוד מרע, [ולתרחק מהרשעים], ומטעם זה אמר יהודה בן תימא, שבזמן הזה שאין לנו ציץ, הרי בושת פנים לגן עדן, שעל כל פנים יתחזק בסוד מרע, ואילו עז פנים לגיהנם, כי רובא דרובא של העזות לא נעשית לשם שמים, כל זמן שאין לנו את הציץ, - ועל כן בא סיום הדברים במשנה, שעלינו להתפלל: יהי רצון שיבנה בית המוקדש במהרה ואז יהיה חלקנו בתורתך בשלימות, שנוכל לנהוג גם במידת העזות לצורך קיום התורה.

על פי חתם סופר (כאן, ויקרא עמ' קלז ד"ה יהודה, דרשות עמוד קפח)

מה הקשר בין המזבח לעבודת האדם

ועשיית מזבח מקטר קטורת עצי שמים תעשה אותו (ל, א)

במדרש תדשא (פ"א) מובא, שעל כן היו במקדש שני מזבחות, כי מזבח הנחושת שעליו הקריבו קרבנות, היה כנגד גוף האדם, ומזבח הזהב שעליו הקטירו את קטורת הסמים, היה כנגד נפש האדם. שכאשר הזהב יקר מן הנחושת, כך הנפש יקרה מן הגוף. וכשם שהגוף אוכל, כך גם במזבח הנחושת היו קרבנותיו למאכל, ומאידך כשם שהנפש והנשמה אינן נהנות אלא מן הריח, כך גם במזבח הזהב לא היו מקריבים בו אלא קטורת סמים שעשויה לריח.

ובשני המזבחות נצטוו להקריב בכל יום תמיד, לכפר על הנפש ועל הגוף, וכך גם צריך האדם בכל עת לבוא ולהתקרב לפני השי"ת תמיד בנפשו ובגופו.

שבכנף אחד יש ל"ט כריכות, נמצא שבציצית אחת יש י"ג חוליות וחמשה קשרים שהם שמונה עשר, כפול ארבע ציציות שבארבע הכנפות, והרי הם שבעים ושנים].

והרימונים היו עשויים מצמר בצבע תכלת, שהוא כנגד חוט התכלת שבציצית, וכן מארגמן ותולעת שני, שהם כנגד החוטים האחרים שבציצית.

מה עושים ביום שלא הקריבו תמיד של שחר

חוזר הכתוב ואומר (פסוק ח): 'ואת הכבש השני תעשה בין הערבים' ללמדנו, שאת הכבש של בין הערבים יקריבו בכל אופן, גם אם לא הקריבו באותו יום תמיד של שחר (גמרא שם, וספרי במדבר קמג).

ומקשים המפרשים שלכאורה אין הדבר מובן, שהרי גם בפרשתנו שעוסקת בחינוך המזבח, לאחר שנאמר: 'את הכבש האחד וגו' ואת הכבש השני וגו' חוזר הכתוב ואומר: 'ואת הכבש השני תעשה בין הערבים', ומדוע אין למדים מכתוב זה שבא לרבות, שגם בחינוך המזבח אם לא הקריב תמיד של שחר יקריב של בין הערבים, [כפי שדרשו מהכתוב השני שבפרשת פנחס].

ויש לומר, שיש שינוי בכתיבת הפסוק בשתי הפרשיות, בפרשתנו נאמר: 'את הכבש - האחד', ואילו בפרשת פנחס נאמר: 'את הכבש - אחד', והרי 'האחד' משמעו, שיש לו שייכות והתייחסות לשני, נמצא שבפרשתנו ישנו מיעוט מיוחד, שכאן בחינוך המזבח צריך הכבש של הבוקר להיות 'האחד' - האחד מתייחס לשני, כלומר, שאם לא הקריבו בבוקר את האחד אל יקריבו את השני, דהיינו את של בין הערבים [ומה שחזר כאן הכתוב ואמר 'את הכבש השני וגו'', צריך לדרשו לדבר אחר], אבל בפרשת פנחס נאמר 'את הכבש אחד', שאין 'אחד' מצטרף ומתייחס לשני, הרי שיש לומר, שלאחר חנוכת המזבח, גם אם לא הקריבו אחד בבוקר אזי יקריבו בין הערבים.

על פי הכתב והקבלה (במדבר כח, ד), ותורה תמימה (פסוק מא)

כנפי הטלית שבו קושרים את הציצית, ואם כן גזירת הכתוב היא שהפעמונים והרימונים שעל המעיל יהיו לו כעין הציצית.

ולפי זה מובן הטעם שהיו בשולי המעיל שבעים ושנים פעמונים ורימונים (זכחים פח:), כי כנגד זה יש בציצית שבעים ושנים חוליות וקשרים (כמובא בתיקוני זוהר שם), [שכן על פי סוד יש לעשות בכל ג' כריכות חוליה, ובציצית

וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה שנים ליום תמיד. את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים

(כט, לח-לט)

בגמרא (מנחות ג) מבואר, שאפילו אם אירע שלא הקריבו את התמיד של שחר, מכל מקום יקריבו באותו יום את התמיד של בין הערבים, אבל דוקא לאחר שכבר נחנך המזבח, אבל אם עוד לא חנכו את המזבח [שבנו מזבח ועדיין לא הקריבו עליו כלום], לא יקריבו עליו לראשונה את התמיד של בין הערבים, כי אין מחנכין את המזבח אלא בתמיד של שחר.

ונלמד הדבר מכך שבפרשתנו שנאמרה עוד לפני חנוכת המזבח, [כנאמר בפסוק הקודם: 'וזה אשר תעשה על המזבח' - בלשון עתיד], נאמר: 'את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים', ודורשים זאת כך, אם 'את הכבש האחד תעשה בבוקר' אזי 'ואת הכבש השני תעשה בין הערבים', - אבל אם לא הוקרב בבוקר, לא יקרב בין הערבים, וכיון שפרשתנו עוסקת בחינוך המזבח, נלמד מזה שכך הוא הדין הנוהג בחינוך המזבח.

ואילו בפרשה שנאמרה לאחר חנוכת המזבח, [בפרשת פנחס (במדבר כח, ד)], לאחר שנאמר שם: 'את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים' [שמפסוק זה היה אפשר לדרוש כנ"ל, שרק אם הוקרב בבוקר אזי יוקרב בין הערבים],

כי אתה עמדי

כלומר, הקב"ה מתלונן על עם ישראל, באשר לדבוריהם הלא טובים, והם משיבים ואומרים מה נדברנו עליך, מה עשינו? לא יודעים מה חטאו ומה דברו. והקב"ה משיב, הרי אמרתם שוא עבד אלקים, ומה בצע כי שמרנו משמרתו.

והקשה הגר"ח קניבסקי שליט"א הרי הקב"ה אמת וכל דבריו אמת, ואם כן ברור שעם ישראל הוציאו מפיהם את הדברים הללו, שמהם משמע לכאורה ששוא עבד אלקים, ואם כן קשה מאד, כיצד אפשר להתמם ולומר מה נדברנו עליך?

ותרץ, שהפונה היא על תקופות של הסתרת פנים, ועם ישראל באמרו שוא עבד אלקים לא בא בטענות חס ושלום על הרבוננו של עולם, אלא מנסה להציג את העבדות כמות שהן, שלפי מה שעינינו רואות הרי בני ישראל מצויים בהסתרת פנים נורא ואים, עד שלכאורה המצב הוא ששוא עבד אלקים, שמתפללים ומתפללים, ומרבים להתקרב אל האלקים, ואין תוצאות... כביכול.

עם ישראל לא מתכנן לרגע אחד לומר שלא כדאי לעבד את השם, חלילה. היתה זו רק הצגת המצב המצער שבו הקב"ה מסתיר את פניו מהעם, הסתר בתוך הסתר, עד שאינו מראה להם בעליל שיש תוצאות לתפלותיהם ולעבודת הקדש שלהם.

ועל זה השיב הקב"ה ואמר, חזקו עלי דבריכם, כלומר, לא טוב הדבר אשר דברתם, כי האמת היא שאם הייתם מתאמצים לחפש ולחפש, הייתם מוצאים את חסדי וטובותי גם בתוך תוכו של ההסתר פנים (עלינו לשבת, הקדמה לספר בראשית).

הסתרות אלו נוראות וקשות למי שנתנסה בהם, אבל האמת שאין עצה אחרת, ככל שביאת המשיח מתקרבת, יום הברור העולמי בפתח, מבקשות הנפשיות הזקוקות עדין לתקון שיביאו עליהן את זכוין האחרון, כבר אין זמן, צריכים בבת אחת להזדרז ולהשלים הברורים ככל שנתנו, לפני בוא יום הגדול והנורא.

וכמוכא בחדושי הרי"ם "לפני בואו של משיח יהיו נסיונות קשים לאלפים ולרבבות עד שלא יהיה זה אפשרי לסבל ולעמד בהן, מי שלא יכין עצמו יאבד חלילה, וכל נסיון אינו אלא מבחן לברר ולדעת מה נמצא בפנימיות הלב, וכל מחשבות לבו שהיה לו עד עכשיו" (שיח שרפי קדוש חלק א).

(מתוך הספר כי אתה עמדי, אמונה, פרק י')

ואנכי הסתר אסתיר - הסתר בתוך הסתר

אומרים בשם הרה"ק מרוז'ין זצ"ל כי בעקבתא דמשיחא האמונה תהיה כל כך קשה, כמו לטפס על קיר ישר וחלק.

למה באמת בודר של עקבתא דמשיחא תהיה האמונה כל כך קשה?

כתוב (דברים לא, יח) "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", הסתר אסתיר לשון כפולה, כלומר לעתיד לבוא, בעקבתא דמשיחא, תהיה הסתרת פנים כפולה, חשך בתוך חשך. למה הפונה חשך בתוך חשך?

ואפשר, ישנן הסתרות שהאדם עובר, הסתרות בפניו, בשלום בית, בילדים. האדם מרגיש את הקרבת אלקים שבתוך ההסתר, הוא מרגיש בחוש כיצד הסתר זה גורם לו להתפלל תפלות מעמק הלב, כיצד ההסתר גורם לו להתבודד הוא לבדו עם השם ולדבר אליו בשפה משלו, דבורים של קרבה ופתיחת הלב עד פלות הנפש לאלקים מתוך קרבה ואהבה. ה'קרבת אלקים לי טוב' ש'העובד' מגיע על ידי יסוריו והסתירו אכן שוים אצלו הכל, לקחו לאדם את הפניו, אבל בעד זה קבל את הקרבה לה'.

אבל יש מצב שההסתרות נמשכות שנים, האדם הופך לבעל חוב, עד שאין לו לא יום ולא לילה. הסתרות שמאבדים על ידם כל רגע של ישוב הדעת, רגע של מנוחה. הסתרות שמגיע שלב שבאמת רוצים לצאת מהן. הסתרות אלו בדרך כלל כבר עברו את השלב של הקרוב (וכמו שמחלקת הנקרא (ברכות ה) בין יסורים בצנעא שיכולים שיהיו של אהבה, לבין יסורים בפניו (הסתרות אלו ה' מתפלל להסירם, ובוכה בדמעות שליש בתחנות ובקשות שהקב"ה יסיר ממנו אותם, עובר זמן והעובד ה' רואה כי לא נענה בתפלתו, ההסתרות עדין בתקפו, אז הוא נשבר, אז חש הוא את 'ההסתר אסתיר' - הסתר בתוך הסתר, כביכול גם הקב"ה מסתתר ממנו, לא רק הישועה מסתתרת, אלא גם מי שהביא את הצרה מסתתר, כאלו לא שומע, כאלו לא רואה, וזה הופך את הנסיון לנסיון קשה שבקשים, כטפוס על קיר חלק. ורמת קשי זו היא שתהיה בעקבתא דמשיחא.

מוצאים אנו בכתובים כי כבר הנביא מלאכי התנבא על רמת קשי זו שתהיה לעם ישראל (מלאכי ג, י) "חזקו עלי דבריכם אמר ה', ואמרתם מה נדברנו עליך. אמרתם שוא עבד אלקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדרנית מפני ה' צבקות".

בנתחב העיון

שאלות לעיון והעמקה בפרשת השבוע

תשובות לשאלות אלו אפשר למצוא גם בספר נתיבות דעת בהרחבה ובתוספת מרובה

- א. "להעלות נר תמיד". כל לילה ולילה קרוי תמיד (רש"י). והרי חז"ל דרשו מפסוק זה שהנר המערבי היה דולק תמיד בלי הפסק.
- ב. "והיה על מצחו תמיד". שימשמש בו בעודו על מצחו, שלא יסח דעתו ממנו (רש"י). מהו גדר היסח הדעת. האם מותר לישון עמו. האם יכול לעסוק במלאכתו. מה מועיל המושמוש בתפילין.
- ג. "ועשית מנזבח מקטר קטורת". מדוע לא נכתב ציווי מזבח הקטורת יחד עם כל הכלים, אלא רק לאחר ציווי קרבנות המילואים והתמיד.